

**PŘIPOMÍNKY K NOVELE ZÁKONA Č. 20/1987 SB., O STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČI A K NOVELE
STAVEBNÍHO ZÁKONA
VE ZNĚNÍ SOUHRNNÉHO POZMĚŇOVACÍHO NÁVRHU KE SNĚMOVNÍMU TISKU Č. 67**

- 1) OCHRANNÁ PÁSMA § 17 + přechodná ustanovení
- 2) ZÁVAZNÁ STANOVISKA vs. VYJÁDŘENÍ § 14 odst. 2
- 3) LHŮTY PRO PÍSEMNÁ VYJÁDŘENÍ NPÚ § 14 odst. 4
- 4) LHŮTY PRO PROVÁDĚNÍ ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ § 22
- 5) FVE DOMNĚNKA § 144a SZ

Národní památkový ústav (dále jen „NPÚ“) v návaznosti na Seminář k novele stavebního zákona konaný v Senátu České republiky dne 12.3.2026 tímto níže předkládá své zásadní připomínky k novele zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a k novele zákona č. 283/2021 Sb., stavebního zákona, jak jsou navrženy v souhrnném pozměňovacím návrhu ke sněmovnímu tisku č. 67.

Navržená novela zásadním způsobem mění podobu a snižuje význam státní památkové péče České republiky a představuje ohrožení mezinárodních závazků České republiky vyplývajících z Úmluvy o ochraně světového kulturního dědictví (UNESCO). **NPÚ zásadně nesouhlasí se zvoleným procesním postupem a předložením novely formou poslaneckého návrhu**, tedy mimo standardní legislativní proces. Veřejný zájem na ochraně státní památkové péče vyžaduje řádné připomínkové řízení k identifikaci a vypořádání výkladových, systémových a aplikačních problémů předloženého návrhu. Z pohledu NPÚ jsou nejdůležitějšími níže uvedená témata:

1) OCHRANNÁ PÁSMA

§ 17 odst. 1 + přechodná ustanovení

Novela stanoví, že **všechna ochranná pásma vymezená před 1. 1. 2007**, která nebyla vydána územním rozhodnutím ani opatřením obecné povahy, a která nebyla „přeprhlášena“, **pozbývají platnosti nejpozději 31. 12. 2028**.

(Pozn.: Původní návrh novely počítal se zrušením ochranných pásem pouze památkových zón a památkových rezervací, a to ke dni nabytí účinnosti novely.)

Ochranná pásma byla vymezována kontinuálně v letech 1958 až 2006 (tj. po dobu 48 let) a nyní mají být při stávajících kapacitách přeprhlášeny za 2 roky.

§ 14 odst. 2 a 9

V ochranných pásmech budou regulovány pouze záměry vyžadující povolení dle stavebního zákona, tj. uvedené v příloze č. 2 a 3 stavebního zákona. U těchto záměrů **není vyžadováno ani vyjádření ORP**, ale stavební úřad při posuzování záměru dbá pouze na to, aby nedošlo k narušení chráněných hodnot památkového fondu. Přitom stavební úřad může využívat odbornou pomoc NPÚ.

(Pozn.: Původní návrh novely počítal se zachováním obligatorního písemného vyjádření NPÚ ve stavebním řízení pro záměry v PR, PZ a OP KP a NKP.)

Dopad: Fakticky se jedná o popření odborné regulace ve stávajících OP. NPÚ vyjadřuje reálnou obavu z významné redukce počtu ochranných pásem KP/NKP, jejichž aktuální počet činí 398, a ochranných pásem plošně chráněných území, tj. památkových rezervací (PR) a památkových zón (PZ), jichž

je aktuálně 57. S ohledem na mezinárodní závazky ČR plynoucí z Úmluvy o ochraně světového kulturního dědictví bude mít navržená právní úprava negativní dopad na status ČR v UNESCO, zejm. ochranu historických jader měst (např. Praha, Český Krumlov, Telč, Kutná Hora) a krajinných památek (Hornický region Krušnohoří/Erzgebirge, Žatec a krajina žateckého chmele), které jsou zapsány na Seznamu světového dědictví a u nichž ochranná pásma zajišťují povinnou nárazníkovou zónu (buffer zone) světové památky.

Jak posoudí stavební úřad vztahy k hodnotám, které sám nezná a s nimiž není odborně konfrontován ani v rámci své rozhodovací pravomoci?

Bez odborného vyjádření NPÚ nebude stavební úřad schopen kvalifikovaně posoudit míru narušení chráněných hodnot kulturních památek, památkových rezervací nebo památkových zón, pro které bylo ochranné pásmo zřízeno.

Návrh řešení NPÚ: Prodloužit lhůtu pro „přepróhlášení“ OP min. o 6 let, tj. do 31. 12. 2034. Zachovat obligatorní písemné vyjádření NPÚ pro stavební úřad a rovněž jako obligatorní podklad pro přijetí opatření obecné povahy o ochranném pásmu.

2) ZÁVAZNÁ STANOVISKA vs. VYJÁDŘENÍ ORP § 14 odst. 2

U záměrů v památkových zónách a památkových rezervacích je oslabena role SPP tím, že **pro stavební řízení již nebude ORP vydávat závazná stanoviska, ale pouze nezávazná vyjádření**. Vyjádření není pro stavební úřad závazné a lze rozhodnout v rozporu s ním.

Nově se vztahuje **pouze na záměry v památkových zónách a památkových rezervacích, zcela vpuštěny byly záměry v ochranných pásmech**.

Zúžen okruh prací, pro něž bude nutné získat rozhodnutí nebo vyjádření ORP. Hodnoty památkových zón tvoří i veřejné parky, zahrady. Organizace a druhová skladba zeleně byl doménou nemalé části památkově chráněných území. Tato otázka byla ponechána zcela bez ingerence orgánů památkové péče.

Dopad: Zcela zásadní oslabení možnosti uplatňovat a hájit veřejný zájem na ochranu památkových hodnot PR a PZ.

Návrh řešení NPÚ: Zachovat pro stavební řízení vydávání závazných stanovisek a stávající okruh posuzovaných prací, včetně kácení a výsadby zeleně na historických prostranstvích.

3) LHŮTY PRO PÍSEMNÁ VYJÁDŘENÍ NPÚ § 14 odst. 4

Výrazně **zkrácená lhůta pro předložení písemného vyjádření, a to na 10+20 dnů**. Prodloužení lhůty je možné pouze ve zvlášť složitých případech a záleží na posouzení orgánu SPP.

Vyjdeme-li ze současného výkladu, který lhůtu počítá jako 20+30 dnů, pak nyní se jedná o lhůtu 10+20 dnů. Nutno zdůraznit, že nikoli pracovních dnů a že lhůta je zachována pouze, je-li v ní písemné vyjádření doručeno orgánu SPP. Lhůta je nepřiměřeně krátká. **V případě, kdy bude žádost orgánu SPP doručena NPÚ v pátek, bude mít na její vypracování reálně 5 pracovních dnů, 10. den**

Lhůty, jímž je následující pondělí, již musí být písemné vyjádření doručeno orgánu, který si je vyžádal. Je to nereálné, zvláště u komplexních obnov KP/NKP, kdy projektová dokumentace představuje rozsáhlý objem informací/dat, která musí být nastudována a korektně vyhodnocena z hlediska dopadu na chráněné hodnoty.

Dopad: Zásadní ztráta památkových hodnot KP/NKP. V takto krátkých lhůtách nelze posoudit projektovou dokumentaci zvláště u komplexních obnov KP/NKP, nadto za situace, kdy novela zároveň vypouští povinnost vlastníka průběžně konzultovat projektovou dokumentaci s NPÚ.

Návrh řešení NPÚ: Zachovat stávající lhůty. Jedná se o naprosto standardní lhůty zavedené ve správní praxi. NPÚ zdůrazňuje, že současné zákonem stanovené lhůty (20+30 dnů) jsou zcela dodržovány a že takto nastavený proces nezpůsobuje průtahy stavebního řízení.

4) LHŮTY PRO PROVÁDĚNÍ ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ § 22

Stanovení lhůt pro provádění archeologických výzkumů:

- max. 6 měsíců pro všechny archeologické výzkumy
- ZAV: po dobu nezbytně nutnou
- ZAV: PO a FO hradí náklady ZAV po dobu max. 3 měsíců; po této době nese náklady provádějící organizace (v 70% případů kraj).

Dopad: Výrazný negativní dopad na veřejné rozpočty, zejm. kraje. Lhůta 6 měsíců pro všechny AV nemá racionální opodstatnění a je nesmyslná, neboť paradoxně platí i pro nemovitosti, ke kterým oprávněná organizace provádějící AV vykonává vlastnická práva. V praxi může navržená úprava vést k účelovému dělení AV a nárůstu administrativní zátěže.

Návrh NPÚ: Zachovat stávající právní úpravu.

5) FVE DOMNĚNKA § 144a SZ

V § 144a je nově zakotvena vyvratitelná domněnka, že umístění FVE na stavbě není v rozporu se zájmy státní památkové péče. Domněnka se nepoužije u KP a NKP.

(Cit.: Má se za to, že výrobní elektřiny využívající energii slunečního záření na stavbách není v rozporu s charakterem území ani se zájmy státní památkové péče; možnost stanovení podmínek pro její vhodné umístění nebo vzhled tím není dotčena. Domněnka podle věty první se nepoužije pro nemovité kulturní památky a nemovité národní kulturní památky.)

Dopad: Oslabení možnosti hájit zájmy státní památkové péče v PR, PZ a jejich OP. Negativní dopady v této oblasti vč. mezinárodních závazků byly podrobně rozebrány v bodě 1) tohoto materiálu.

ZÁVĚR

OSLABENÍ VÝZNAMU NPÚ A TÍM I VEŘEJNÉHO ZÁJMU NA OCHRANĚ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Novela dále na mnoha místech oslabuje důležitost postavení NPÚ jako odborné organizace státní památkové péče tím, že dosud obligatorní písemná vyjádření mění na fakultativní nebo zcela vypouští, a současně významně zkracuje lhůtu pro jejich vypracování (viz příložená tabulka).

Ochrana kulturního dědictví je součástí národní kulturní identity, výsadou kulturní společnosti a propisuje se nejen do českého právního řádu vč. mezinárodních závazků ČR, ale i do strategických vládních materiálů. Navržená novela jako celek záměrně oslabuje možnost účinně prosazovat a hájit veřejný zájem státní památkové péče a pokud by byla přijata v této podobě, znamenala by postupnou likvidaci kulturního dědictví ČR pod záminkou zrychlení výstavby v ČR.

Upozorňujeme, že současné zákonem stanovené lhůty pro vydávání závazných stanovisek do správních řízení jsou dodržovány a že nastavený proces nezpůsobuje průtahy stavebního řízení. Průtahy způsobuje snaha investorů o prolomení limitů definovaných územními plány a v návaznosti na to požadavek na změny územních plánů. Tyto snahy o změnu územního plánu nelze přičítat k délce správních řízení v oblasti povolování staveb.

Srovnání stávající a navržené úpravy – písemná vyjádření NPÚ

§		Dosavadní stav	Navržený stav
14 odst. 1	KP, NKP	Obligaturní písemné vyjádření do 20/30 dnů	Obligaturní písemné vyjádření do 10/20 dnů
14 odst. 2	PR, PZ	Obligaturní písemné vyjádření do 20/30 dnů	Fakultativní písemné vyjádření do 10/20 dnů
14 odst. 9	PR, PZ a OP		Fakultativní písemné vyjádření do 10/20 dnů
17 odst. 1	OOP o OP	Obligaturní písemné vyjádření do 20/30 dnů pro vydání, změnu i zrušení OOP	Bez vyjádření NPÚ pro vydání OOP Obligaturní písemné vyjádření pro změnu a zrušení OOP
1 odst. 2		Spolupráce NPÚ s jinými orgány SPP	zrušen

Použité zkratky:

KP	kulturní památka
NKP	národní kulturní památka
PR	památková rezervace
PZ	památková zóna
OP	ochranné pásmo
OOP	opatření obecné povahy
ZAV	záchranný archeologický průzkum
PO	právnícké osoby
PF	fyzické osoby
ORP	obce s rozšířenou působností
SPP	státní památková péče

V Praze dne 20. 3. 2026